І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 124. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 1-го ЛИПНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 1, 1958 No. 124. VOL. LXV.

НІКСОН ПІДТРИМУЄ СТАНОВИЩЕ АЙЗЕНГАВЕРА В СПРАВІ АДАМСА

НОВЛЕНД ДОМАГАЄТЬСЯ РЕЗИГНАЦІЇ АДАМСА; ГОЛДФАЙН ПРОСИТЬ ПРО ВІДКЛАДЕННЯ ПЕРЕСЛУХАННЯ

Вашингтон. — Віце-президент Ричард М. Ніксон 29-го червня передбачав, що президент Айзенгавер буде і надалі підтримувати свого головного дорадника Шермана Адамса, хіба що конгресова підкомісія виявить дійсні докази, що Адамс в чомусь провинився. Ніксон і надалі обороняє Адамса, хоч численні республіканські політики домагаються, щоб Президентів дорадник залишив своє становище в Білому Домі тому, що приймав подарунки від бостонського промисловця Бернарда Голдфайна. На думку Ніксона вчинок Адамса не можна порівнювати до того, що Трумановi урядовці діставали такі хабарі як футра або холодільники. Але провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям . Новленд заявив у своїй промові в Чікаґо, що Адамс таки повинен зрезиґнувати, хоч той сенатор недавно тільки закликав Президента, щоб докладно розважив справу свого головного дорадника. Згідно з дотеперішнім пляном Голдфайн має зізнавати в конґресовій підкомісії, яка досліджує недокладності в урядових аґенціях 1-го липня, і він вже прибув літаком до столиці. Але його вашинґтонський адвокат, рекомендований Білим Домом, Роджер Рабб просить про відкладення переслухання на один день, щоб Голдфайн міг докладно пізнати зізнання Джана Факса, який дуже обтяжує Адамса, зізнаючи, що Голдфайн мав купувати дім у Вашингтоні для Президентового дорадника. Адамс негайно заперечив це твердження. Факс має продовжувати свої зізнання в понеділок 30-го червня, і Голдфайн хотів їх докладно перестудіювати, поки піде сам перед конґресову підкомісію. Віце - президент Ніксон обговорював справу Адамса в телевізійному інтерв'ю з республіканським конґресменом Кеннетом Б. Кітінґом. Ніксон твердив, що Адамс не шукав протекції для свого приятеля в урядових аґенціях, і тому те, що він діставав подарунки від свого приятеля Голдфайна, не є жадним злочином. Голдфайн заявив таке „Я не зробив нічого злого, і тому, я не маю причини щось скривати в своїх зізнаннях".

Кастро обіцяє звільнити 42 американських закладників

Гавана, Кубинська Республ. — 29-го червня повідомили з Гавани, що офіцери американської бази в Ґвантанамо нав'язали контакт із кубинськими повстанцями Фіделя Кастра і дістали запевнення про звільнення тих 28 моряків і вояків морської піхоти, яких в п'ятницю 27-го червня були викрали кубинські повстанці та затримали як закладників. Ту саму вістку потверджує і представник американської амбасади в Гавані. Викрадення цих 28 моряків відбулося в провінції Орієнте, де 26-го червня в четвер відбулося схоплення 10 американських і 2-ох канадійських інженерів, які працювали в копальнях компанії Моа Бей. Крім того повстанці мають ще в своїх руках двох американців, яких схопили в інших місцях. Представники повстанців заявили, що вони зробили це у відплату за те, що уряд ЗДА дає військову допомогу збройним силам президента Фульхенція Батісти, які поборюють повстанців Кастра. Амбасадор ЗДА Ірл Е. Т. Смит заявив в окремій заяві, що уряд ЗДА веде політику неінтервенції в кубинські справи, і тому морська база ЗДА на Кубинському острові не буде давати пальне тим урядовим літакам, які призначені до боротьби проти повстанців Кастра.

Конґрес готується закінчити сесію в половині серпня

Вашингтон. — Вже при кінці червня члени Конгресу думають про те, щоб якнайшвидше закінчити цьогорічну сесію, щоб всі конґресмени та одна третина сенаторів, які стараються про перевибір, могли почати передвиборчу кампанію. Та на порядку нарад в обох палатах ще є стільки невирішених справ, що закінчити працю в Конґресі можна буде найшвидше в половині серпня. До найважливіших ще невирішених законопроєктів належать такі: допомога закордонові і взаємний торговельний договір, надання права стейту території Аляски, реорганізація департаменту оборони, допомога фармерам та справа таємниці продукції атомової енергії. Хоч це є рік виборів до Конґресу, то демократичні конґресові провідники не ведуть гостро партійної політики при ухвалюванні законопроєктів.

АМЕРИКАНЦІ ВИДАЛИ В 1957 РОЦІ НА КУРЕННЯ 6 БІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ

Вашингтон. — Департамент рільництва стверджує, що американці в 1957 році видали на курення майже $6 більйонів; з того 85% на цигарки, 10% на сигари і 5% на табаку, тютюн до люльки та до жування. В цьому 1957 - 1958 фінансовому році вони викурили 446 більйонів цигарок, на 12 більйонів більше цигарок, або на 2.75% більше як в попередньому році. Вони курять майже половину цигарок із фільтром, бо обдурюють себе, що це менше шкідливе на легені.

ВІДБУЛИСЯ ОСТАННІ НАРАДИ ДОТЕПЕРІШНЬОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ УНС

Джерзі Сити. — Останні наради дотеперішнього Головного Екзикутивного Комітету Українського Народного Союзу відбулися минулої п'ятниці 27-го червня, в приміщеннях Головної Канцелярії УНС. В нарадах взяли участь усі члени дотеперішнього Екзекутивного Комітету: головний предсідник Дмитро Галичин, заступники головного предсідника адв. Михайло Пізнак і п-ні Геновефа Жеребняк та головний касир Роман Слободян. Головний секретар тієї Екзекутиви, сл. п. Григорій Герман, як відомо помер два роки тому. На нарадах розглянено ряд гіпотечних (морґеджових) справ, перевірено справу непорозумінь в 175-му Відділі та рішено звернутись відповідним листом до Управи Відділу і до членів, що зголосили відклик у справі переступних листів і, вкінці, розглянено ще проєкт упрощення голосування під час конвенцій. Гол. предсідник Д. Галичин, який проводив нарадами, склав на цьому останньому засіданні дотеперішнього Екзекутивного Комітету офіціяльну подяку двом уступаючим членам тієї Екзекутиви: заступникові гол. предс. адв. Михайлові Пізнакові та заступниці гол. предс. п-ні Геновефі Жеребняк, за їх віддану працю для добра і розвитку Українського Народного Союзу на їх відповідальних постах у каденції, що почалася 1-го липня 1954 і скінчилася 30-го червня 1958-го року.

ЮВІЛЕЙНИЙ МАЗЕПИНСЬКИЙ КОМІТЕТ ВІДБУВ ЧЕРГОВІ НАРАДИ

Ню Йорк. — Ювілейний Комітет Мазепи (ЮКОМА), покликаний до життя Українським Конгресовим Комітетом для відповідного відзначення 250-річчя боротьби гетьмана Івана Мазепи за українську державну незалежність, відбув свої другі з черги наради минулої п'ятниці, 27-го червня, в приміщеннях Літературно - Мистецького Клюбу. В нарадах, якими проводив голова ЮКОМА проф. Володимир Січинський, а секретарював секретар цього ж Комітету д-р Ярослав Падох, взяли, крім згаданих, участь: мистець Петро Андрусів, проф. Іван Вовчук, проф. Д. Горняткевич, ред. А. Драган, ред. Роман Купчинський, мистець Сергій Литвиненко, проф. Москаленко, та п-ні Соневицька. Інші члени Комітету виправдали свою неприявність. В результаті цих нарад м. і. рішено подбати, щоб 1959-ий рік був у нас проголошений Мазепинський Роком, а дальше створено ряд комісій, які матимуть завдання поробити практичні заходи для відповідного, всебічного відзначення того Року в нашій спільноті. Крім Ділового Комітету (ЮКОМА), буде ще створений, так само на крайовій базі, ширший Мазепинський Комітет, до якого будуть запрошені представники всіх наших центральних організацій. Крім цілого ряду мазепинських імпрез в 1959-му р., плянується також масовий мазепинський здвиг молоді. Крім публічних імпрез, головна увага буде звернена на публікацію відповідних мистецьких, літературних та історичних праць про Гетьмана Мазепу, як символ української державности і незалежности та символ боротьби за розчленування російської імперії на незалежні національні держави. Чергові наради ЮКОМА відбудуться вже після вакацій.

ПОЧАВСЯ СЕЗОН У ДИТЯЧІЙ ОСЕЛІ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Керґонксон, Н.Й. — Минулої суботи, 28-го червня, ця оселя Українського Народного Союзу в Кетскильських горах збагатилась найбільшою цінністю — дітворою, що проводитиме тут вакації в окремому таборі на новозакупленій посілості та під фаховим проводом. Дитяча оселя приміщена на закупленій минулого року новій, прилеглій до Союзівки, але природно від неї віддаленої посілости, з люксусовою віллею, великою поляною перед нею, оточеною смерековими деревами, та з прилеглими гірськими, лісистими околицями Союзівки. Дитяча оселя є під адміністрацією Союзівки, все ж таки ведена цілком окремо, і має власну кухню, їдальню, відповідно достосований для дітвори купальний басейн та всі інші удогіднення. Загальну опіку над малими таборянами повірено п-ні Апольонії Книш, яка від років веде дошкілля в школі св. Юра в Ню Йорку та є одною з найбільш кваліфікованих виховних сил. Крім адміністраційного персоналу, в опіці над дітьми допомагають їй відповідно дібрані молоді сили. В суботу, 28-го червня, почався табір для хлопців (у віці від 7 до 11 років), який триватиме до 26-го липня. 27-го липня почнеться табір для дівчат, що триватиме до 24-го серпня. Хоч між малими таборовиками є діти різних околиць та різних виховань, вже в першому дні вони становили розбавлену і веселу одну родину. Найбільше що радує пані Книш, це „вовчий апетит" дітей, між якими „змітають" усе з тарілки навіть ті, що їх мати не могла дома напроситись, щоб з'їли обід чи вечерю. Нова дитяча оселя стала осередком зацікавлення і гостей на Союзівці. Всі вони, оглянувши оселю та приглянувшись її одушевленим мешканцям, однодушно стверджують, що це справді „велике діло УНСоюзу", про яке говорив всч. о. монсіньйор Микола Бабак благословляючи ту оселю два тижні тому. Оселя має місце на 60 дітей. Ще не всі місця зайняті, отже ті батьки, які ще бажали б скористати з цієї можливости, можуть зголосити своїх дітей. Оплата за побут в оселі виносить 24 доляри тижнево для членів УНС і 30 долярів для не-членів.

● **Нюйоркська поліція** мала клопіт: з її каси хтось украв 27.000 долярів. Виявилося, що це зробив „почесний поліцист" Джейн Г. Джексон, який признався в цім непочеснім вчинку і вже звернув 13,443 дол. Решту він встиг розтринькати.

СЬОМИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ВІДБУДЕТЬСЯ У ВАШИНҐТОНІ 22-го ЛЮТОГО 1959

РАДА ДИРЕКТОРІВ СХВАЛИЛА ПРОЄКТ БЮДЖЕТУ НА $ 104,000

Ню Йорк. — Рада Директорів Українського Конґресового Комітету на своїх нарадах, що відбулися минулої суботи, 28-го червня, прийняла пропозицію Екзекутиви, щоб черговий, себто Сьомий Конґрес Американських Українців відбувся в столиці країни Вашинґтоні з кінцем тижня, в якому припадає День Вашинґтона, отже 21, 22 і 23-го лютого 1959-го року. Рада на тому самому засіданні схвалила приготований проєкт бюджету на 1958/59 діловий рік у висоті 104,000 долярів. Збори Ради Директорів УКК відбулися в приміщеннях канцелярії цієї організації та мали на порядку, крім згаданих уже справ, звіти голови проф. Лева Добрянського і президента Дмитра Галичина і звіти голов орґанізаційної і публікаційно-інформаційної комісій, — ред. Василя Мудрого і д-ра Матвія Стахова. Проф. Л. Добрянський, який відкрив наради, звітував головно про свою акцію в Вашинґтоні, віддаючи окрему увагу враженням і спостереженням під час своєї недавньої студійної поїздки по країнах Близького Сходу. і Д. Галичин, який проводив нарадами, звітував про працю Екзекутиви та інші актуальні справи. Обидва звіти, після досить оживленої дискусії, були прийняті одноудушно. Ред. Василь Мудрий, звітуючи за організаційну комісію, з'ясував головно ряд справ і труднощів по філіях УКК в поодиноких місцевостях, а д-р Матвій Стахів про працю очолюваної ним інформаційно-публікаційної комісії. У зв'язку з цими звітами, Рада Директорів, між іншим, схвалила пропозицію, щоб пробним порядком до чергового Конґресу дати у філіях УКК відповідні права індивідуальним платникам Національного Датку, як також рішила відкласти до чергового Конґресу пропоновану комісією публікацій справу реформи періодичних публікацій УКК, зокрема, відкласти справу пропонованого комісією злиття (фузії) англомовних „Українського Квартальника" з „Українським Бюлетенем". У проєктованому бюджеті УКК у прибутках передбачається збірку Народного Фонду у висоті 80,000 долярів, збірку членських вкладок у сумі 10,000 долярів, а 14,000 долярів залишилося в готівці з попереднього ділового року, отже разом 104,000 долярів. У видатках передбачається 26,000 долярів на платні робітників канцелярії, 7,000 долярів на пошту, телефони, телеграми, інвентар, папір і подібне; 8,000 долярів на кошти подорожі та засідання Екзекутиви, Ради Директорів і Комісій; 3,000 долярів на пропаганду збірок до УНФонду; 5,000 долярів на репрезентацію у Вашинґтоні; 6,000 долярів на політичні акції; 5,500 долярів на публікації; 9,500 долярів на видання „Українського Бюлетеню" і 10,700 дол. на видання „Українського Квартальника"; 8,000 долярів на дотації на різні цілі; 8,000 долярів на влаштування 7-го Конґресу та 8,300 долярів як резерву. Під час дебат дискутанти підкреслювали, зокрема, що платні урядовців канцелярії УКК є нижчі пересічних американських платень. В дискусії віддано багато уваги, зокрема, піддержці таких акцій, як плянована поїздка Капелі Бандуристів, на цілі якої рекомендовано дати 1,000 долярів тільки тому, що на більше не дозволяє стан каси. Тим не менше Рада Директорів висловила надію, що загал українського громадянства щиро відгукнеться на акцію Капелі та своїми щедрими пожертвами на її поїздку складе потрібну суму, бо на таку підтримку збоку громадянства Капеля більше, ніж заслуговує.

ЗДА вимагають звільнення летунів, затриманих в СССР

Вашингтон. — Уряд ЗДА вимагає негайного звільнення тих 9-ох американських летунів, яких ще в п'ятницю 27-го червня змушено приземлитися на совєтській території в південній Вірменії. Одночасно американський уряд заявив, що в цьому випадку не було навмисного порушення літаком DC-6 совєтської території, бо літак помилково налетів на територію СССР, летячи з Туреччини до Ірану. Представник СССР заявив, що літак згорів після приземлення, але всі його члени залоги є живі. Нота ЗДА не займає становища до совєтської заяви про те, що американський літак пролетів 105 миль понад совєтською Арменією і що летів ще 45 миль після того, як совєтські джети дали йому наказ приземлитися. Літак віз товари до військових і дипльоматичних американських місій в Ірані і Пакістані. Він почав горіти зараз після приземлення, а всі члени залоги вспіли здорові з нього вискочити. Совєтська нота твердить, що літак пролетів 150 миль від того місця, в якому порушив совєтську територію.

Бої за Тріполі продовжуються

Бейрут, Ливан. — Бої між повстанцями й урядовими військами, що спалахнули в суботу минулого тижня біля міста Тріполі, яке після Бейруту є одним з найбільших осередків Ливану, продовжувалися з непослабленою силою теж на протязі неділі 29 червня ц. р. Повстанці намагаються за всяку ціну захопити шлях, що веде з Бейруту до Тріполі. Ідуть бої теж і в самому Тріполі, де повстанці захопили одну із дільниць. Водночас із цим на території Ливану продовжує свою працю спеціяльна комісія ОН, яка збирає матеріяли для звідомлення, що мало б бути передане під розгляд Ради Безпеки ОН. Представник Ливану в ОН і водночас ливанський міністер закордонних справ д-р Шарлз Малік заявив, що ливанських повстанців підтримує Об'єднана Арабська Республіка і що єдиним засобом для закінчення громадянської війни в Ливані могло б бути замкнення границь, що можна здійснити з допомогою вислання туди окремих з'єднань міжнародної поліції. Складаючи таку заяву під час свого телевізійного виступу у Ню Йорку, Малік в дальшому обвинувачував уряд Нассера у підтримуванні ливанських повстанців і зброєю і пропаґандивним матеріялом, спрямованим проти теперішнього ливанського уряду.

Вулична барикада в Бейруті

ҐОМУЛКУ ПРИМУШЕНО АТАКУВАТИ ЮГОСЛАВІЮ Й ОБВИНУВАЧУВАТИ НАДЯ

Варшава. — Перший секретар польської комуністичної партії Владислав Ґомулка був примушений врешті — майже після цілого тижня мовчання — зайняти виразне становище в справі Юґославії і в справі процесу та вбивства колишнього мадярського прем'єра Імре Надя, ген. Малетера та інших. Під час свого виступу на зібранні робітників у корабельнях у Ґданську Ґомулка дуже гостро критикував Юґославію, обвинувачуючи її у спричиненні роздору між комуністичними країнами і заявляючи, що вина за цей розрив лежить виключно на „плечах Юґославії". Юґославія, як країна з комуністичним ладом, може існувати — за словами Ґомулки — тільки тому, що існує спільнота „соціялістичних країн" і тому теж кожен вилім із „соціялістичного фронту" є шкідливий для справи соціялізму взагалі. Атакуючи Юґославію, Ґомулка водночас із цим заатакував Імре Надя, зліквідованого востаннє Москвою за його політику, що привела, мовляв, до „капітуляції перед ворогами народу". Екзекуцію Надя, Малетера й інших Ґомулка назвав епілогом мадярської „контрреволюції", що відбулася в листопаді 1956 року і завдала важкої шкоди „справі соціялізму". У своєму обвинуваченні Надя Ґомулка все ж таки застеріґся, що він не має можливости встановити, чи проведений над ним процес й екзекуція були слушні і виправдані. Згідно з повідомленнями з Варшави, виступ Надя був подиктований Москвою і його попередили довгі й затяжні переговори між совєтськими емісарами та президією центрального комітету польської комуністичної партії. Переговори ці мали бути дуже напружені і закінчилися брутальною пригадкою Москви, що в теперішній ситуації Польщі не залишається нічого іншого, як дотримуватися „солідарности" з усім комуністичним бльоком, від якого вона залежна не тільки мілітарно, але й господарсько. Виступ Ґомулки був попереджений переправами в самому центральному комітеті польської комуністичної партії, сталінське крило якої домагалося „повної солідарности" Польщі із становищем Москви в справі Юґославії і в справі Надя.

У Парижі почалися розмови Мекміллена з де Ґолем

Париж. — В неділю 29-го червня ц. р. почалися тут розмови між британським прем'єром Гаролдом Мекмілленом та прем'єром Франції Шарлем де Ґолем. Британський уряд заплянував відбуття цих розмов ще з початком червня ц. р., безпосередньо після приходу де Ґоля до влади. Присвячені будуть ці розмови загальному обговоренню актуальної міжнародної ситуації, як теж справам, що в них під сучасну пору заінтересовані і Франція і Велика Британія. Це є перша зустріч обидвох державних мужів, почавши від листопада 1943 р., коли Мекміллен був представником британського уряду при вільному французькому уряді, очолюваному де Ґолем, що перебував тоді в Альжирі. Зустріч де Ґоля з Мекмілленом є першою із заплянованої низки політичних конференцій, що мали б відбутися в Парижі уже найближчим часом. У суботу цього тижня прибуде сюди державний секретар ЗДА, Джан Фостер Доллес і пізніше канцлер Західної Німеччини Конрад Аденауер та майбутній італійський прем'єр Амінторе Фанфані.

Московські нуклеарні експерти з'їжджаються до Женеви

Женева. — Сюди прибуло з Москви сім совєтських нуклеарних експертів, які згідно з опінією політичних кіл, мали б бути членами на західньо-східню конференцію в справі заборони нуклеарних спроб, що починається вже у вівторок цього тижня. В розмові з журналістами совєтські експерти відмовилися від відповіді, чи Совєти візьмуть офіційну участь у згаданій конференції, зокрема в розмовах присвячених технічній підготові цієї конференції. Совєтську делеґацію, що прибула до Женеви в неділю 29 червня ц. р., очолюють д-р Є. Фйодоров, член кореспондент совєтської Академії Наук, С. Царапкін, керівник департаменту міжнародних організацій в совєтському міністерстві закордонних справ, як теж академік Н. Семйонов, член Академії Наук СССР й один з найвидатніших експертів у ділянці нуклеарної енергії, який по дорозі до Женеви, зупинився ще у Брюсселі. До Женеви прибули вже теж делеґати західніх країн — ЗДА, Британії, Канади і Франції. Чи візьмуть участь у женевській конференції теж делеґати інших країн комуністичного бльоку — покищо невідомо.

В АМЕРИЦІ

● **Ротарі Клюб в Ню Йорку** відзначив колишнього президента Герберта Гувера бронзовим значком, на якому написано: „Гертерт Гувер — інженер, гуманіст, підприємець, державний муж, приятель і дорадник молоді. Його відданість високим засадам, його визначні осяги в праці для цієї країни і людства — жива ілюстрація гасла Ротарів: „Служба не собі".

● **Нюйоркський посадник** Роберт Ваґнер летів літаком до Чарлзтону, Вест Вірджінія, де мав виголосити промову на прийнятті з нагоди відзначення пам'яті Джеферсона - Джексона. Під час бурі крило літака було пошкоджене і Роберт Ваґнер мусів поїздом вернутися до Ню Йорку.

● **Марта Генріхсен** із Ню Йорку просить, щоб суд дозволив їй тримати в її 17-кімнатному занедбаному мешканні на 105-й вулиці 46 собак, що їх суддя, на скаргу представника товариства охорони тварин, звелів влаштувати в ліпших умовах. Марта Генріхсен (про свій вік вона не хоче говорити) заявляє, що 46 псів, яких вона утримує — це „її діти, що разом з нею обідають і вечеряють".

● **Мітла. Календар Альманах на 1958 рік.** Видавництво Юліяна Середяка. Буенос Айрес, 1958, стор. 128.

● **Конґресова комісія** прийняла законопроєкт про пенсії для президентів ЗДА після закінчення їх каденції в Білому Домі. Пенсія для колишніх президентів має становити $25,000, а для вдів $10,000. Крім того держава оплачуватиме їм бюрове приміщення та поштові витрати.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Українки** взяли участь у з'їзді великого французького християнського синдикату СФТС, що відбувся в Парижі в половині травня під назвою „Жіночі національні дні". Союз Українок Франції репрезентували на тому з'їзді голова Галина Пастернак та касирка Марія Мазур.

● **Посвячення угольного каменя** нового будинку Інституту св. Івана відбулось в Едмонтоні у 40-річчя Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Посвячення довершив ВПреосв. Митрополит Іларіон в співслуженні духовенства.

● **Ярослав Стецько**, голова Центрального Комітету Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН) відвідав 24-го червня Питсбурґ, де мав зустріч з місцевим українським громадянством та мав доповідь про визвольну боротьбу українського народу. Відвідини і виступ п. Стецька мали відповідний відгомін у місцевій американській пресі.

● **Телевізійне форум** Джорджтавнського університету у Вашинґтоні, на якому віддається багато уваги визвольним проблемам українського та інших поневолених Москвою народів, відзначало в неділю, 29-го червня, сім років свого існування. З цієї нагоди відбулась спеціяльна телевізійна передача, в якій взяв участь і голова УКК, професор економії на Джорджтавнському університеті д-р Лев Добрянський.

У СВІТІ

● **У Парижі** несподівано помер на 51-му році життя сенатор П'єр Коммен, заступник і найближчий співробітник генерального секретаря Соціялістичної партії Франції, кол. прем'єра Ґю Молле. Коммен був одною з найвидатніших постатей в міжнародному соціял-демократичному русі. Він мав відзначення за свою активну участь в протинімецькому резистансі і був кавалером Почесного Леґіону, — найвище відзначення у Франції.

● **Яцеф Сааді**, альжирський араб, обвинувачений в численних терористичних актах, як один із керівників революційного руху альжирських мусульман, заявив на суді, що якби десять років тому прийшов до влади генерал де Ґоль, то не було б альжирського повстання. Яцефа Сааді і другого партизанського бойовика засуджено на смерть.

● **Група англійських студентів** славного Оксфордського університету оприлюднила заяву про те, що вони в'їхали „джіпом" на американське летовище в Брайз Нортоні в Англії, куди не-американським військовикам вступ строго заборонений, і півгодини їздили по дорогах тієї бази. Військове управління бази заявило, що твердження цих студентів „смішне", і що такої події „не могло статися".

● **Ізраїльський прем'єр Давід Бен Ґуріон** заборонив колишньому шефові штабу ізраїльської армії, одноокому генералові Моше Шаянові, виголошувати політичні промови. Моше Шаян — шанований жидами як національний герой останнього воєнного походу Ізраїлю проти Єгипту, має будімто амбіції зайняти місце Бен Ґуріона, із відсіль — пояснюють газети — нехіть до нього старого прем'єра.

● **З літаків національ-китайського уряду Чіянґ Кай-шека** скинено в останніх днях над п'ятьма провінціями китайського суходолу, 2 мільйони протикомуністичних летючок і багато тисяч малих мішечків з рижом. Хоч комуно - китайська протилетунська артилерія сильно обстрілювала літаки, всі вони вернулись з цієї пропаґандивної місії щасливо на Формозі (Тайвань).

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРИЗА ДОВІР'Я

Справа дарунків, що їх приймав головний дорадник Президента Шерман Адамс від бостонського мільйонера Бернарда Голдфайна у вигляді оплачених готелевих рахунків, дорогого плаща чи східнього килима — не сходить з газетних сторінок. Вона хвилює американський політичний світ з різних причин: з уваги на етику громадсько-державного життя, з уваги на зв'язок між писаними законами й неписаною мораллю, з уваги на відносини у бюрократичній верхівці. Але, мабуть, головною причиною схвилювання, яке все ще не минається, є таки — практичні наслідки цієї афери на цьогорічні осінні вибори.

Американське громадянство ділиться на оборонців і суддів Шермана Адамса. Партійно-політичні стратеги підходять до проблеми практично: чи ця справа може погіршити виборчі шанси Републиканської партії. Зважитши, що одним із головних аргументів републиканців у виборах 1952 року, одним з головних аргументів самого Шермана Адамса, який був тоді шефом виборчої кампанії Д. Д. Айзенгавера, була потреба „вичистити сміття у Вашингтоні", нема сумніву, що демократи й далі використовуватимуть цю справу, щоб підірвати моральний кредит републиканської адміністрації в широкому громадянстві. Вони робитимуть це — стверджують об'єктивні коментатори — не зважаючи на те, що не тільки сам президент Айзенгавер має повне довір'я до свого найближчого помічника й дорадника, але й на те, що ніхто з особистих та партійних противників Шермана Адамса також не має ніякого сумніву щодо його персональної чесности. Шерман Адамс сам признав свою „нерозважність" чи „нерозумність", яка полягала в тому, що він не здавав собі справи з того, що, приймаючи дарунки від багатого приятеля і роблячи йому дрібні послуги у здобуванні раз і другий інформації про стан спірних справ між отим бостонським фабрикантом і двома державними аґенціями, — він, Шерман Адамс, наражав на закиди і підозру той високий уряд, що його займає. І Президент теж назвав цю необережність Адамса нерозважною і нерозумною. Проте, це не вичерпало проблеми просто тому, що ніде у світі, а спеціяльно в Америці, не можна так легко позбутися тіні, яка раз упала на людину, та ще й людину на високому становищі.

Ось так в американській пресі все ще обмірковують тему вини й невинности Шермана Адамса, — чи він залишиться на своєму становищі, чи зречеться його перед осінніми виборами, — які практичні висновки витягнуть Президент і Конґрес, щоб законодатним шляхом чи шляхом окремих розпоряджень обмежити в майбутності до мінімуму такі афери, що вносять заколот у суспільне життя. Сам Шерман Адамс рішуче заперечує, начебто існував зв'язок, як між трьома ланками ланцюга, між дарунками Голдфайна, його, Адамса, інтервенціями у Федеральній Торговельній Комісії та ставленням тієї Комісії до Голдфайна. Але й він сам, Адамс, признав, що це може викликати враження такого зв'язку, і що телефон з Білого Дому може впливати на рішення державних аґенцій, хоч би через той телефон не було інтервенції щодо суті справи.

З другого боку, фактом є, що той самий Голдфайн зробив дарунки губернаторам усіх 48 стейтів, і ніхто ніколи не порушував у зв'язку з цим ніякої справи. Фактом є, що — як підкреслили Президент і державний секретар Доллес — дарунки здебільша бувають виявом ввічливости й куртуазії і дуже часто — відкинення дарунку буває виявом браку куртуазії та причиною образи. Фактом є, що, мабуть, усі без вийнятку сенатори й конґресмени, включно з тими, що переводять слідство у справі Адамса-Голдфайна, користуються у своїх виборчих кампаніях грошевими, інколи дуже поважними, пожертвами на свої виборчі фонди. Врешті, фактом є, що конґресмени й сенатори інтервенюють в прерізних справах своїх виборців, які мають повне право звертатися до них за допомогою, як до законодатців своїх округ. Тому, напр., сенатська підкомісія сен. Даґлеса, яка студіювала „етичні засади" адміністрації з 1951 року, прийшла до переконання, що „трудністю є провести лінію між тим, що невинне й слушне, і тим, що пляново зле і неправильне". Наприклад, як сказав директор Бюджетового Бюра Фредерік Дж. Довтон, одна справа прийняти пуделко сиґар, а зовсім інша — авто Кеділляка. Як же провести виразну лінію між дарунком без наміру здобути корисну протекцію, і дарунком з таким наміром?!.

Це — справа довір'я. У даному випадку — замало довір'я збоку Президента до свого співробітника, бо потрібне довір'я збоку всього громадянства, збоку виборчих мас. Зречеться Шерман Адамс свого становища в Білому Домі — дасть противникам атут, що він признав свою вину. А залишиться — буде далі предметом атак, які шкодитимуть цілій партії. Так мститься найменша необережність людей, що займають високі становища.

ХТО КИМ КОМАНДУЄ

Париж. — Закордоном прийнято думати, що французи не мають ніякого довір'я до Франції. Але це неправда. Якщо британець чи німець вважають державу за щось святе, найдорожче, то французи в засаді вважають державу або за предмет експлуатації, або за експлуататора. Але вони мають велике довір'я до своєї держави. Доказом цього є успіх нової позики, проголошеної урядом ген. де Голя.

Багато було скептиків, які вважали, що ця позика не вдасться. Як же ж: уряд починає свої заходи в господарській ділянці від позики, позику проголошує напередодні літніх відпусток, платна вона щойно від 1970 р. і видана на 54 роки. Хто, при загальній непевності всього у Франції, дасть гроші на таку річ?

Але позика таки має величезний успіх. Індексовану на курс золота, звільнену від податків, її викуповують швидким темпом. За перших п'ять днів французи продали 34 тонни золота, що його мали в приватному посіданні, щоб купити облігації. Це — дуже здорова реакція. І при тому не малу ролю грає довір'я французів до де Голя та до його міністра фінансів А. Піне, що в 1952 р. врятував франк в ситуації чи не гіршій від теперішньої.

Не менш позитивне враження на французький народ зробило відпруження відносин з Тунісією, викликане згодою Франції перегрупувати свої збройні сили в тій країні, стягнувши їх на летунсько-морську базу в Бізерті, з тим, що статут цієї бази буде вирішений у переговорах, які почнуться цими днями.

Тунісці зняли свої барикади перед касарнями, в яких стояли французькі залоги, заблоковані вже понад три місяці. Після цього відновлено нормальні дипломатичні відносини між Тунісією і Парижем, а до Тунісії повернувся амбасадор Горс, щоб провести вступні переговори, які мають стати базою для переговорів у справі остаточного статуту Бізерти і ґарантій збоку Тунісії, що її летовища не будуть вжиті для постачання зброї альжирським повстанцям.

Ситуація дуже делікатна. Одночасно з виходом французьких військ до Бізерти, в Тунісії почалася нарада представників націоналістичних партій Марокко, Тунісії й Альжиру (націоналістів-самостійників). Це — перша їх зустріч для проведення в життя постанов танжерської конференції, яка вирішила, що Марокко й Тунісія підтримуватимуть альжирських самостійників і вже тепер створять спільне парляментарне представництво трьох держав Північної Африки. Альжир ще не є державою, і така антиципація навіть лише в площині партій, а не урядів не є дуже приємним для Франції кроком.

Альжирські націоналісти натискають на Тунісію і Марокко, щоб вони якнайскорше зайняли протифранцузьку позицію і дали якнайдалі йдучу допомогу. Ні Тунісія, ні Марокко, не відступаючи від засади моральної підтримки самостійницьких змагань Альжиру, не хочуть зривати відносини з Францією. Не хочуть вони й відкинути від себе альжирців, щоб ті не перенесли своєї головної кватири до Каїро, бо це означало б, що в справи Північної Африки вмішається безпосередньо Нассер. І Рабат і Тунісія хочуть залишитися в західньому бльоці.

Отже двері для дуже складної гри відкриті.

Якщо Франція зуміє, граючи з Тунісією і Марокко, втримувати з ними добрі відносини, то ці держави не схочуть тих відносин зривати й, зберігаючи свої симпатії до альжирських самостійників, намагатимуться злагіднювати їх поставу супроти Франції. Це — річ важлива, бо, як би французи не ставилися до альжирської самостійности, вони здають собі справу з того, що найкращий вихід із ситуації — знайти спосіб говорити з альжирцями. Що саме виговориться — інша справа. Але треба говорити. Єдина надія в цьому на марокканcько-туніське посередництво, яке, може спиратися на натиску тих сьогодні одиноких реальних союзників альжирських повстанців.

І тут постає питання: хто над ким панує — Париж над Альжиром чи навпаки? Досі в справах Північної Африки завжди вирішував Альжир, тобто французькі крайні праві в Альжирі, які не хочуть і чути про якісь поступки альжирцям. І сьогодні вони кричать проти зговорення з Тунісією, бо, мовляв, у тій країні знаходяться основні бази альжирських повстанців. Ці кола ніколи не зрозуміють, що саме завдяки тому, що ці бази альжирських повстанців у Тунісії, Тунісія може натискати на альжирців, щоб вони шукали якогось способу зговоритися з Францією.

Можна без перебільшення сказати, що досі переговори амбасадора Горса і посередництво Морфі не вдалися, бо проти всякого зговорення з Тунісією були крайні праві французькі кола Альжиру. Якщо де Голь доведе до того, що Париж командуватиме Альжиром, а не навпаки, то відкривається перспектива полагодження конфлікту в Північній Африці.

Відносини між Парижем і Альжиром наладнуються. Протести крайніх правих в Альжирі проти того, що ген. де Голь спирається на представниках дотеперішніх партій — щораз тихшають. Чергова подорож де Голя до Альжиру в перших днях липня буде спробою опанувати ним ситуацію.

Де Голь має намір взяти зі собою Молле, лідера соціялістів. В Молле альжирські праві вбачають представника системи, яку вони поборюють. Його вони готові висвистати, а не тільки замкнути в окремій кімнаті, як то зробили з двома міністрами де Голя під час його перших відвідин в Альжирі. Але сьогодні вже де Голь настільки зміцнив своє становище, що такий вчинок привів би до удару по тих, які починали „рух 13-го травня".

Вони це добре знають, і тому члени „комітетів громадського порятунку" поділились: одні вважають, що треба протестувати проти Молле, інші — що немає на це ніякого права, бож не можна командувати де Голем, прем'єром уряду, домагаючись одночасно зміцнення ролі уряду.

Ось тут і криється „діялектична суперечність" для правих. Виглядає, що їм нічого іншого не лишається, як стати за де Голем, якщо вони хочуть добра Франції.

О. Д-вич

Юрій Таркович

СОВЄТСЬКІ „ПЕРЕГОНИ"

В 1957 році у виданні Інституту світової економіки при Академії Наук у Москві вийшли дві книги: „Основні проблеми економіки та політики капіталізму" і „Країни соціялізму и капіталізму в цифрах". Автором першої є економіст проф. Варґа, а другої проф. Йоффе. Обидва вони оперують сухими фактами з т. зв. капіталістичної і комуністичної економічної політики, намагаючись переконати читачів, що це — просто наукове порівняння обох систем. Але на ділі ціль цих книг — ввести в блуд читача, навіть економіста, цифрами доказати йому, що майбутнє належить таки комуністичному таборові.

Совєтські економісти вже не заперечують того факту, що продукційна спроможність ЗДА куди більша, як продукційна спроможність СССР. Вони іноді наводять конкретні й, очевидно, правдиві дані про стан промислової продукції в обох країнах, який у ЗДА далеко вищий, як в СССР. Але на основі саме цих даних совєтські економісти стараються довести формальну неминучість того, що з часом СССР таки пережене Америку, бо, мовляв, щорічний відсотковий зріст промислової продукції в СССР вищий, як у ЗДА.

Як один із прикладів, совєтські економісти наводять продукцію вантажних і особових авт, подаючи такі дані: у 1950-1955 рр. загальний зріст цього роду продукції в ЗДА піднявся тільки на 15%, а в СССР за той самий час — на 23%. Чисто відсоткова калькуляція іде в користь СССР. Але на що вказують абсолютні цифри? Продукція авт різного роду в Совєтах збільшилася з 362.900 в 1950 році до 445.300 в 1955 році, тобто на 23%, а продукція авт в ЗДА з 8,003.000 в 1950 році — до 9,169,000 в 1955 р., отже на 1,166,000 авт, хоч відсотково це збільшення становить тільки 15%. І на цьому спекулюють совєтські економісти. В своїх книгах вони не згадують про те, що треба десятків, якщо не сотень років, щоб совєтська продукція наздогнала американську.

Подруге, і це найосновніше: в ЗДА не продукційна проможність автомобільної індустрії, але виключно попит на авта диктує висоту продукції. Коли б Америці було потрібно, то її фабрики могли б щороку продукувати не 5 чи 10, а навіть 15 чи 20 мільйонів авт, як це показали воєнні роки. Совєтська продукція випускає так мало в порівнянні з американською не тому, що на її товари немає попиту в СССР, а тому, що неспроможна випустити більше. Ось в цьому й криється суть справи: в продукційній спроможності, в якій Совєти не тільки не наближаються до Америки, а, навпаки, щораз більше відстають, на що вказує фактична продукція авт в 1950-1955 роках.

Зупинилися ми на автах тому, що кожна людина в СССР і в Америці автами цікавиться і авта як у мирному, так і особливо в воєнному часі мають надзвичайно велике значення. А тепер коротко зупинимося на не всім відомому факті, що продукційна спроможність деяких союзників ЗДА є вищою, часто значно вищою, як в СССР. Наприклад, у Західній Німеччині продукція всіх родів авт зросла з 305,000 в 1950 році до 911,000 в 1955 році, отже на 200% і чисельно далеко перевищує совєтську продукцію та її відсотковий зріст. В Англії продукція авт зросла з 784,000 в 1950 до 1,237,000 в 1955 році, і тепер в тій країні щорічно продукують майже в 3 рази більше особових і вантажних авт, як в СССР.

Яку ціль мають на увазі совєтські економісти, намагаючись довести, що продукція в СССР росте швидше як в ЗДА? Вони хочуть переконати уярмлені і вільні народи світу в непереможності СССР в економічній, а головно у військовій ділянці. Хочуть всуґерувати страх перед совєтською державою, змусити повірити в те, що коли відсотковий зріст совєтської продукції перевищує зріст продукції ЗДА, то напевно й військова потуга СССР розбудовується швидше, як в ЗДА. Це — правда і неправда. ЗДА можливо мають менше літаків і танків, як СССР. Але СССР використовує всю продукційну спроможність своєї воєнної індустрії, і не багато більше зможе продукувати на випадок війни, а ЗДА, не враховуючи їх союзників, могли б за відносно короткий час випродукувати без порівняння більше зброї всіх родів, як це може зробити СССР. І тому в Москві застрашують міжконтинентальною зброєю, тероризують світ можливістю несподіваного нападу, при якому ЗДА не могли б уже розвинути свої продукційні можливості. В цьому пункті, в пункті несподіваного нападу і треба добачати совєтську актуальну небезпеку, якої не можна недоцінювати. А від самого зросту совєтських продукційних можливостей страху таки насправді не треба мати ані тепер, ані в найближчих роках.

МАМА

Не пілот, не капітан,
не лицар,
Та чатує наче вартовий.
З ніжним серцем
і твердішим криці
Мама сина виряджає в бій,
Або біля ліжечка дитини
Ні на мить не стулює повік:
Молиться в тяжку
нещасть хвилину,
Ніжність мами
найцілющий лік.
В чорні дні недолі-завірюхи,
Коли розпачі стискає бран
І ніде немає в світі друга,
А в душі мільйони
гострих ран,
Мама знов приходить
охороцем.
Янгол зрозуміння й доброти,
У її словах розради сонце,
Промені любови й теплоти,
Не замінять жадні в світі
скарби,
Ні пісні, ні соловейка спів
Слово мама, рідне
й вічно гарне,
Найдорожче,
найніжніше з слів.

ВІРА ВОРСКЛО

„ГОВОРИТЬ КИЇВ"

Київ починає говорити після павзи, заповненої уривком мелодії з „Реве та стогне..." То стогне вся Україна в пазурях московського народожера. Потім уже чути голос її людей-невільників, які відчувають цівку нагана, пильно наведеного в їх потилицю. Говорять ті люди не в мікрофон студії української радіовисильні а в той мікрофон, який несе московську брехню по транзитних лініях зв'язку в Москву і там уже, ще раз сконтрольований телефоном чекіста, модулює хвилі московської короткохвильної радіовисильні.

Україна, багата на передову індустрію, науку й техніку, не має такої дешевої радіоспоруди, як короткохвильна радіовисильня, бо Москва дуже боїться, щоб Україна „всім-всім-всім" не подала про свою волю жити між народами світу, як вільна серед вільних.

Україна під диктат Москви і говорить через Москву. Говорить вона через несправні дроти Московської імперії, такої багатої на „спутніків" і на все, чим намагається вона зачарувати світ. Що дроти несправні, то це чути з тих побічних балачок і музики, які вриваються в радіовисилання „для українців, що перебувають за рубежами рідної землі". До війни таких несправних дротів, навіть для внутрішніх комерційних чи службових розмов, технік зв'язку не посмів би дати в експлуатацію.

Такий стан господарства зв'язку в СССР можна порівняти з дівчиною, яка, намалювавши губи, в подертих панчохах пішла на танці. А Москва добре вміє малювати губи!

Ні в одній країні світу в телефонну розмову не вриваються звуки радіо ще й тому, що ні одна країна, крім „найвільнішої, найдемократичнішої", через радіо і так звану мережу радіотрансляції не силує своє населення слухати нудну, брехливу пропаґанду. Ні в одній країні світу не вимагають урядового дозволу на радіоприймачі. Щоправда, в деяких країнах зобов'язує реєстрація приймачів, але тільки для стягання платні за слухання радіоавдиций. А в ЗДА взагалі нема нікому діла, чи хто має приймач і який.

Якби я був у країні „ґде так вольно дишєт человєк", я побоявся б просити дозволу на короткохвильний радіоприймач, з якого можна слухати закордонні радіопересилання.

Колись я сам собі робив приймачі і слухав так, як і тепер слухають там „Голос Америки" сотні тисяч радіоаматорів на свої саморобні короткохвильні приймачі.

І. Диканський

ТАЄМНИЦЯ СКЕЛІ СЕНЕК

Недалеко містечка, що має назву Форт Шевченка, на півострові Мангишлак, над Каспійським морем — там, де колись відбував заслання Тарас Шевченко — височіє над степом височезна скеля. До самої скелі не підійти: перешкоджають провалля й урвища. Сміливці, які підходили до підніжжя Сенека, розповідали, що скеля прямовісна, як стіна. Високо вгорі видно вхід до печери. До нього ведуть східці, вирубані колись вдавнину рукою людини. Подекуди вони завалились, і дістатися до печери неможливо.

Багато леґенд складено про скелю Сенек і її печеру. Кажуть, нібито багато років тому туркмени заховали тут скарби, ратуючи їх від адайців. Біля підніжжя скелі знайшли недавно стародавню рукописну книгу. Її передали до Форту Шевченка. Там справою зацікавились і рішили обслідувати печеру в скелі Сеник — чи не є вона сховищем стародавніх книг. Думка ця виникла не випадково. За останні два роки на півострові Мангишлак викрито декілька сховищ стародавніх книг. Найцінніше з них виявлено наприкінці минулого року. Сталося це так. Колгоспник Сабитай Тюребеков полював на Сахар-горі. Несподівано в одному місці земля під ним провалилась, і він опинився в печері. Дно печери було вимощене білим камінням, подалі від отвору стояли ковані скрині. Діючи кинджалом, мисливець відкрив одну з них і побачив книги в масивних шкіряних оправах. Одну з книг Тюребеков передав до бібліотеки в Форт Шевченко. Книга була написана чорнилом, зробленим з проса. Таке чорнило вміли виготовляти адайці. Воно тримається століттями. Але мови, якою написано книгу, ніхто в Форті Шевченка не знав. На Сахар-гору виїхала наукова експедиція. Книги видобули з печери і переслали до Алма-Ати, до Академії наук Казахської ССР. Дослідження їх ще не закінчене, але вже встановлено, що це — твори стародавніх східніх поетів, фарсидський енциклопедичний словник, підручники з астрономії, етики, логіки і естетики, написані в 12-13 століттях в Бухарі, Ташкенті й Стамбулі.

Цими днями наукова експедиція завершила похід на скелю Сенек. Звіриними тропами, через ущелини та провалля учасники експедиції піднялися на вершок скелі і звідтіль на шнурах спустилися в печеру.

— Печера не дуже велика, — розповів кореспондентові „Ізвєстій" голова експедиції, — і має напівкруглу форму. Спочатку ми обслідували її. Знайшли лише одну книгу, обгорілу з країв. Більше нічого в печері не було. Очевидно, блискавка ударила в книгосховище, і все там згоріло. Залишився тільки попіл. Книга, яку ми знайшли, написана староперською мовою.

ЕКСПЕДИЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ

Як повідомляє „Правда" (14 червня ц. р.), влітку з Києва, Харкова, Львова та Одеси виїдуть в різні райони України експедиції науково-дослідних інститутів Академії наук УССР та інших наукових установ. Зокрема, досліджуватиметься Прикарпаття, надра якого багаті на нафту, газ і мінеральні копалини. Недавно встановлено, що в Дніпровсько - Донецькій западині є не тільки кам'яне та буре вугілля, але й великі запаси нафти та земного газу. Геологи працюють над проблемами газифікації ряду районів, а також створення нової сировинної бази хемічної промисловости.

ГІДНЕ НАСЛІДУВАННЯ

У нашій пресі частенько пишеться про потребу поширювати англомовну літературу про Україну, щоб цим протидіяти численним спотворювачам правди про наш край, його минуле і сучасне.

З радістю можемо ствердити, що в нашій спільноті є громадяни, які не словами, а ділами відзиваються на такі заклики в нашій пресі. Тому, думаю, варто ставити ці добрі діла за взірець перед нашим громадянством, щоб вони стали заохотою для інших громадян доброї волі.

Недавно одержав я від п. Михайла Васильовича Фесенка, який живе в Шикаґо, кілька англомовних книжок з проханням передати їх до університетської бібліотеки в Денвері, Колорадо. Дуже приємно було мені сповнити бажання мого знайомого, з яким я познайомився на кораблі в дорозі до нової Батьківщини, а потім заприятелював, живучи в далекому й гарячому Тексасі.

Про велику користь поширювання доброї літератури про Україну по американських наукових установах не приходиться й говорити.

К. Крупський

Євген Онацький

ШЛЯХОМ НА РОТТЕРДАМ

(До 20-ліття трагічної смерти сл. п. полк. Є. Коновальця)

(27)

Третій приїзд Вельмуда-Павлуся

По від'їзді Вельмуда до СССР з Роттердаму, де він бачився з Андрієвським і Барановським, відновилося листування по встановлених адресах. Про це свідчив Я. Барановський:

„У листах ми все обмежувалися до загальних речей. Найважніше ішло про те, щоб вдержати тяглість зв'язку на випадок найважнішої потреби.

„В одному листі повідомлено, що приїде Вельмуд. Місця не подано. В перших днях лютого 1938 р. телефонував мені полковник Є. К., що його викликав телефонічно Вельмуд із одної з північних пристаней і що за тиждень буде він у котрійсь із пристаней Голляндії.

„У перших днях лютого виїхав Вождь до Берліну. Ми умовилися, що поїдемо разом до Голляндії. Мали ми зустрітися в Амстердамі у Колосовського. Вождь твердив, що він мусить особисто бачитися з Вельмудом. В умовлений час ми приїхали до Колосовського. Там був теж Мих. Колодзинський, що співпрацював тоді з Колосовським. Кілька днів прийшлося ждати на вістку від Вельмуда. Він мав повідомити полк. Р. Сушка про свій приїзд — на поштову скриньку або телефонічно. На четвертий чи п'ятий день прийшла телеграма від Сушка, щоб його кликати. Грибівський переказав, що кликав Вельмуд і повідомив, що буде ждати о год. 8-9 ввечері у місті Д. в парку біля пам'ятника..."

Грибівський зі свого боку посвідчував:

„... В означену годину був я в помешканні Сушка і говорив телефоном з Павлом, який дуже хотів довідатися, де перебуває полковник Є. Коновалець. Відповів я, що не знаю, і спитав, про що йде. Відповів, що він, Павло, має обмаль часу, хоче бачитися з полковником, і тому треба полковникові скоро їхати до Р. (чи до Д. ? — Є. О.). Чекати він його буде від наступного дня в Р. у малому садку (він єдиний в Р.) біля пам'ятника, о год. 9 ввечері. Це мені не подобалося, і я настоював, щоб побачення відбулося в якомусь льокалі і не вночі. Противився тому Павло, кажучи, що для зустрічі вдень, і до того в льокалі, дуже небезпечно. Телефонував я до Берліну. Упевнившись, що там полковника нема, доручив я, щоб з приїздом полковника негайно йому передали, що я маю важливу справу подати до відома. Водночас ходило мені про те, щоб якнайскорше зловити Барановського... Наступного дня знов я мав телефон від Павла. Повідомляв він мене, що в садку зустріч неможлива, бо садок раніше зачиняють. Він, Павло, чекатиме в назначеній годині біля воріт садка. Питав мене, чи полковника вже повідомлено. Я його заспокоїв, сказав, що полковник уже в дорозі до нього, але я ще буду мати змогу повідомити його посередньо про зміну. Павло додав, що він зі свого боку вишле негайно листа до Амстердаму на адресу, яку йому був подав полковник. Того самого дня вдалося мені зловити Барановського по телефону. Поклав йому на серце, щоб він без затримки їхав у Р., щоб бути з Павлом ще перед приїздом полковника. Так і сталося: полковник прибув на місце одну добу пізніше від Барановського..."

Передаю слово Я. Барановському:

„Я поїхав скоріше у ту місцевість, щоб розглянутися вдень, де умовлене місце. Це мале містечко. Умовлене місце знайшов. Над вечір приїхав Вождь. Ми пішли проходом по місті. Людей було дуже мало. Містечко світило пусткою. Я звернув увагу Вождеві, щоб він не йшов на умовлене місце, а ждав у якомусь льокалі, поки я приведу Вельмуда. Вождь не погодився на це, а хотів іти сам, бо не знати, мовляв, чи зможе Вельмуд відійти на довший час.

„Ми прийшли в умовлений час до парку. Темно, пусто і самітно. Це мене занепокоїло. Час минав, парк зачинено, а Вельмуда нема. Ми ще з годину проходжувалися навкруги парку. Вождь говорив, що колись будемо це фільмувати, бо це зовсім ніби в фільмі. Вкінці показалася чиясь постать — це був Вельмуд.

„Ми привіталися і разом поїхали до Р., де вже мав перенестися корабель, що ним приїхав Вельмуд. Привіз ніби дерево, а вантажив ґуму.

„Цього вечора ми багато не говорили. Зустрічались в наступних днях у різних льокалях, зокрема у каварні „Атлянта". Вождь жив у готелі „Централь". Мені невідоме, під яким прізвищем, — я його там не відвідував. Я жив у готелі „Метрополь", під прізвищем Бора. Зустрічались ми в льокалях, на вулиці, так і розходилися.

„Бачилися ми все втрійку, але Вельмуд настоював кількакратно, що він має справи, які мусить обговорити в чотири очі з Вождем. Останній відкладав цю балачку.

Вкінці, одного вечора, по одній розмові, коли я сказав Вельмудові, що мені дивно, як він свобідно собі з нами ходить, чейже можуть його слідкувати, Вельмуд виявив велике поденервування. Вождь і я зауважили це і вияснювали, беручи на карб гохштаплерки Вельмуда.

„При найближчій зустрічі Вельмуд запропонував пройтися по місці. Я відмовляв від того і твердив, що найбільш конспіративно все ж таки сидіти в льокалі, а не швендятися по вулицях. Вельмуд не давав себе переконати. Настоював на тому тим більше, що може це його остання зустріч, бо, мабуть, корабель від'їде, а він має ще з Вождем говорити. Вождь радив мені залишитися в каварні, а він піде трохи з Вельмудом. Я не погоджувався на це, мотивуючи, що мені краще самому піти.

„На ділі, мене затривожила охота Вождя йти пізнім вечером (год. 21) сам-на-сам із Вельмудом на прохід, а бачив я, що Вождь настоював радо на тому.

„Вельмуд „конспіративно" вивів нас, ідучи другим боком вулиці вздовж каналу на передмістя. Поведінка Вельмуда непокоїла мене. Вкінці ми зустрілися з Вельмудом. Вождь захотів говорити в чотири очі з ним, тому я йшов п'ять кроків ззаду. Так ходили ми коло півгодини. Вождь виявив охоту піти до якоїсь кнайпи, щоб загрітися. Ми пішли і замовили чай. Випивши його, Вождь, на пропозицію Вельмуда, вийшов ще пройтись, а я, на доручення Вождя, мав залишитися.

„За десять-п'ятнадцять хвилин обіцяли вернутись, як казав Вождь.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЗУАДКОМІТЕТУ

Шості Загальні Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету відбудуться згідно з порішенням в суботу, 27 і в неділю 28 вересня 1958 року в залі готелю Бельв'ю-Стратфорд у Филаделфії.

Активне і пасивне право участи в Зборах мають усі члени організації, які являються дійсними членами ЗУАДКомітету (були прийняті Екзекутивою), як теж виповнили свої членські повинності (вирівняли членські вкладки по 10. долярів річно). Канцелярія ЗУАДКу розіслала всім організаціям - членам ЗУАДКомітету повновласті для делеґатів. Проситься всі управи організацій виготовити ці повновласті й одну копію переслати негайно до канцелярії ЗУАДК-у на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

а другу передати делеґатові, щоб привіз із собою на Збори для реєстрації.

Члени — Гості

Спомагаючі члени ЗУАДКомітету, цебто ті громадяни, які платять членську спомагаючу вкладку до ЗУАДК-у, можуть брати участь у Зборах в характері гостей без права голосу.

Урядові Гості

Шості Загальні Збори ЗУАДКомітету — це відзначення п'ятнадцятих роковин праці ЗУАДК-у, який був створений 20 червня 1944 року. Тому то Екзекутива постановила запросити на ці Збори усіх своїх працівників, як і всіх тих громадян, які заслужились в пересeленчій і допомоговій діяльності ЗУАДК-у. На ці Збори прибудуть теж представники тих урядових установ, з якими ЗУАДК співпрацює, а саме представники Державного Департаменту, Високого Комісара для Справ Втікачів при Об'єднаних Націях, Міждержавного Комітету для переселення з Европи, як інших федеральних і стейтових урядів, які кермують справами допомоги і переселення. Це буде нагода передати американському урядові подяку за переселення до ЗДА 50,000 українців, що їх переселив ЗУАДК за час свого існування.

Гості з переселенчих осередків

Екзекутива ЗУАДК-у запрошує теж на ці Збори всіх тих працівників, які вели працю в переселенчих осередках в різних містах, що відіграли таку важливу ролю в прийнятті і поселенні нових іміґрантів. На цих Зборах буде висловлено їм подяку від нашої громади за їхню віддану працю.

Бенкет

З нагоди Загальних Зборів ЗУАДК-у для вшанування почесних і заслужених гостей відбудеться в суботу, 27-го вересня 15 року, о год. 7 вечора. в тому ж готелі Бельв'ю-Стратфорд Бенкет. Екзекутива ЗУАДК-у запрошує наших громадян, головно з терену Филаделфії і околиць зголосити свою участь у цьому Бенкеті. Це буде нагода зустрітись із довголітніми працівниками нашої харитативної установи з усіх кінців ЗДА.

У всіх справах відносно Загальних Зборів просимо писати на вище подану адресу.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Рачестер, Н. Й.

Хай знає весь світ!

Після похмурих дощових днів, у суботу, 14-го червня, нарешті „розпогодилося". Сонце піднесло над Рочестером свою золоту корону, залило світлом вулиці й будинки. О 5-ій годині вечора почали сходитись і з'їжджатись до призначеного місця члени великої української родини. Тут не було відокремлених груп, а була цілість, з'єднана одним почуттям, одною думкою: висловити публічний протест проти ненависного окупанта й ката далекої, але рідної кожному серцю Батьківщини.

Шикуються ряди комбатантів, пластунів, громадських організацій. Напереді два прапори — зоряний американський і наш, національний, перехрещений жалобною чорною стрічкою. З такою ж стрічкою хрест. За ним священики. Далі Екзекутива УККА, делеґації солідарних з нами литовців, латвійців, естонців і мадярів. Далі колони пластової молоді й численна українська громада з гнівними транспарентами в англійській мові: „Москва виморила голодом сім мільйонів українців", „Хто може виправдати народовбивство?", „Вільний Світе! не вір московським обіцянкам!".

Транспарентів багато. Величезні чорні літери притягають увагу перехожих. Роздаються летючки з поясненнями причини демонстрації.

Ось поміж колонами повзе вдекорована вантажна автомашина. Великий павук із серпом і молотом на лобі розпростер свої пазурі над мапою України.

Чітким кроком прямує вулицями більш як тисяча людей. Тих, що випадково вижили, що втекли від павука. І вражають почуття зустрічних слова летючки: „З нами йдуть тіні семи мільйонів замордованих чоловіків, жінок і дітей!".

Простора заля міського Комерційного Клюбу приймає демонстрантів. Урочиста церемонія встановлення прапорів біля трибуни. Виконання хором, під дириґуванням п. Матківського, американського гимну. Молитва перед початком жалобного засідання, відчитана о. кан. Волянським.

Доповідь Голови Філії УККА, адвоката В. Андрушина, знайомить приявну американську публіку з подіями на Україні, з тим жахливим злочином, який доконала Москва в 1932-33 роках. Про пережиті страхіття виголосив промову свідок тих страхіть настоятель Православної Свято-Покровської Церкви, протоєрей М. Чернявський.

З короткими промовами солідарности й зрозуміння виступали: конґресмен, почесний член ДОБРУС-у, п. К. Б. Кітінґ, заступник мейора міста п. Й. Фарбо, суддя Й. Клемензо. Треба відначити також гарну промову нашої дівчини, Марти Крамарчук, що недавно закінчила гайскул і дістала найвищу нагороду за ораторське мистецтво.

Присутні одностайно ухвалили резолюції протесту проти народовбивчої політики Москви. Ці резолюції будуть відіслані державним чинникам. Національний хор виконав „Псалом", композиції Ю. Гасвського. Далі піднеслася заслона, і присутні побачили колишню чепурну українську хату, добре одягнену родину в ній, стіл з різноманітними стравами. Грає бандура, здалеку доноситься спів, мир і добрий настрій панують навколо. Раптом картина міняється. Прийшли т. зв. „друзі народу", прийшли большевики. Вони пограбували хату, витягли з неї все, що мало якусь матеріяльну вартість, забрали останній шматок хліба. І тоді в порожній, обдертій хаті відбувається безмірна трагедія. Все з'їджено. Висохла на кістяки родина ледве животіє. Діти весь час повторюють болючі слова: Мамо, хліба! І до цих нещасних, приречених на смерть людей, приходять інші нещасні просити помочі. Мімічні сцени, в супроводі пояснювальної рецитації панни Марти Крамарчук, оживлюють пережиту українським народом трагедію. Її не можна забути й простити, вона є найтяжчим злочином кремлівських узурпаторів.

Інсценізація під фаховою режисурою й при участі пані Карабіневич, справила велике враження на присутніх. Американські гості зрозуміли, чому українці так непримиренно ставляться до совєтської влади, чому відкидають найменші компроміси з нею.

Жалобне віче було закінчено національним гимном, що його відспівала вся багатолюдна заля.

Українська громада міста Рочестера віддала гідний поклін жертвам штучно організованого голоду. Масова присутність наших людей підтвердила одностайність поглядів і думок, підтвердила те, що в нас усіх б'ється одне могутнє серце, наснажене полум'яним бажанням волі для свого народу й для народів інших, підкорених Москвою країн.

А. Галан

Нюарк, Н. Дж.

Гості з Европи

1-го червня 1958 року Українська Православна Громада церкви святої Тройці відзначала своє Храмове Свято. Ще зрання до церкви стали з'їжджатися з багатьох міст стейту Ню Джерзі і Ню Йорку люди, які маючи тут близьких і рідних чи знайомих, знайшли за потрібне приїхати і разом однією родиною відзначити те Храмове Свято. Церква по традиційному звичаю, була вся в зелені та в квітах. Службу Божу відправив місцевий священик о. прот. Ф. Шпаченко за участю прибувшого з Ню Йорку протодиякона п. Ольхового. Під час Служби Божої співав хор парафії під дир. В. Пташинського. На Богослужбі були теж представники різних організацій та гості. Був присутній колишній прем'єр УНРеспубліки, нині проф. п. Борис Мартос і член Української Національної Ради інж. Василь Діберт із дружиною.

По відправленні Служби Божої всі зайшли до просторої залі, власність парафії, і на заклик священика, усілися за накриті різним їдженням і питвом столи. П. К. Степовий, що виконував функції тостмайстера, привітавши присутніх та сказавши декілька слів про наші можливості і традиції тут і там за залізною заслоною, запросив всіх присутніх в 25-ті роковини трагічної голодової смерти 7 мільйонів наших братів і сестер в страшні 32-33 роки, — вшанувати їхню пам'ять однохвилинною мовчанкою. Після того він представив присутнім вельмишановних гостей, що один з них п. інж. Діберт з родиною прибув 2 місяці тому, а п. проф. Б. Мартос лише кільканадцять днів тому.

По проспіванню Церковним хором молитви Отче Наш та по відчитанню священиком о. прот. Ф. Шпаченком молитви, почато трапезу. Під час трапези тостмайстер просив до слова гостя з Европи, прем'єра УНРеспубліки, проф. Б. Мартоса.

Проф. Б. Мартос в своєму коротенькому слові розказав присутнім про стан і ті труднощі, в яких живуть українські еміґранти в Европі, люди старші віком і немочні та просив присутніх про всебічну їм допомогу. Проф. Мартос радів здобутками українців в Америці, та зокрема тими досягненнями, які за короткий час набула наша Свято-Троїцька Парафія. „Я бачив", — говорив проф. Мартос, що при такому дотримуванню наших традицій, де навкруги існує своє рідне, рідна мова, рідні звичаї, як тут, ви ніколи не забудете рідної мови, та Рідної України, Землі ваших батьків.

Член Української Національної Ради п. інж. В. Діберт теж не забув нагадати присутнім про стан нашої еміґрації в Европі. Радів нашими досягненнями та побажав нам дальшого зросту і розцвіту нашої громади.

Крім вищенаведених панів виступали ще член нашої Св. Троїцької Парафії п. Г. Лозенко, п. проф. Новицький і п. д-р Бемко. В час трапези виголошувались різні подяки, як Хорові Св. Троїцької Парафії на руки дир. п. В. Пташинського, Сестрицтву за щиру підготовку до відзначення цього урочистого свята тощо.

Священикові о. прот. Ф. Шпаченкові в день його уродин, та 37-річну працю на церковній ниві, що припало саме тепер, сестрицтво преподнесло китицю гарних живих квітів і подарунок.

Так українці Православної Церкви Святої Тройці відзначили своє Храмове Свято. Тостмайстер п. К. Степовий сердечно подякував всім присутнім за участь.

К. С.

Короткі Вістки

● **Турецька поліція** арештувала в портовому місті Ізмір, де міститься головна кватира НАТО на східню частину Середземного моря, десяток комуністів, які підготовляли бомбові замахи на чужоземні консуляти, щоб спровокувати політичні ускладнення для Туреччини і НАТО.

● **Минулого тижня** внаслідок вибуху вулькану Асо в Японії згинуло 12 і поранено багато японців. Вулькан викидав попіл і каміння у промірі двох миль. Кратер цього вулькану, коли є він в нечинному стані стягає з цілої Японії численних туристів.

● **Департамент торгівлі** стверджує, що від 1940 року американці значно збільшили кількість уживаних ними різних приправ. В минулому році на кожну особу в ЗДА припадало 2,8 літра різних майонезів до салат.

● **Сенатор — демократ** із Тенессі Алберт Ґор промовляв на майдані перед судом в Бирдставні, а в'язень, який чув цю промову із-за ґрат, вигукував: „Нехай живе Ґор!" Сенатор заявив своїм слухачам: „Я не відкидаю жадної підтримки, бо в'язень, що тепер відбуває кару, до осени може вийти на волю і матиме право голосувати".

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

Головний предсідник:
DMYTRO HALYCHYN
81-83 Grand Street
Jersey City 3, N.J.

Заступник гол. предсідника:
JOSEPH LESAWYER
141-09 Hoover Avenue
Briarwood, L.I., N.Y.

Заступниця гол. предсідника:
Mrs. GREGORY HERMAN
601 Maywood Avenue
Maywood, N.J.

Рекордовий секретар:
JAROSLAW PADOCH
81-83 Grand Street
Jersey City, N.J.

Головний касир:
ROMAN SLOBODIAN
81-83 Grand Street
Jersey City 3, N.J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

WLADIMIR KOSSAR
150 Eugenie Street
Winnipeg, Man., Canada

WALTER GALAN
7039 Limekiln Pike
Philadelphia 38, Pa.

STEPHEN KUROPAS
3301 N. Newland
Chicago 34, Ill.

PETER KUCHMA
95 E. 7th Street
New York 3, N.Y.

PETER PUCILO
10111 South Artesian Street
Chicago, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:

BOHDAN ZORYCH
604 Bathurst
Toronto, Ont., Canada

DMYTRO SZMAGALA
4037 Riveredge Rd., W. Park Sta.
Cleveland 11, Ohio

JOHN KOKOLSKI
229 Huntington Ave., P.O. Box 467
Woonsocket, R.I.

Miss ANNA CHOPEK
117 Greenfield Rd.
Mattapan, Mass.

ANDREW JULA
15 Sands Avenue
Ambridge, Pa.

TARAS SHPIKULA
5466 W. Haddon Avenue
Chicago 51, Ill.

WILLIAM B. HUSSAR
35 Hardison Rd.
Rochester 17, N.Y.

WALTER DIDYK
6711 Rutland Avenue
Detroit, Mich.

NICHOLAS DAWYSKYBA
41 Rosewood Street
Mattapan, Mass.

IVAN ODEZYNSKY
5909 North Camac Street
Philadelphia, Pa.

RUSSELL HUK
157 Adelaide Street
Hartford, Conn.

Mrs. HELEN SHTOGRYN
4753 N. Hutchison Street
Philadelphia, 41, Pa.

Головна канцелярія У.Н.Союзу знаходиться у власнім домі під ч. 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Поштова адреса У. Н. Союзу: P. O. Box 76, Jersey City 3, N. J
Telephone: HEnderson 4-1016.

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „ВЕСЕЛКА".

СПИСОК Ч. 27.

	Передплата	Пожертва	Разом
М. Маларчук, Ню Йорк	8.00	2.00	
Т. Грицак, Мунстер	4.00	6.00	
Д-р Б. О. Шебунчак, Джерзі С.	4.00	2.00	
Е. Кравчук, Клівленд	4.00	1.00	
М. Мартиненко, Трентон	4.00	1.00	
П. Воробий, Реджіна	4.00	1.00	
Р. Познахівський, Торонто	4.00	1.00	
Д. Решетар, Ипсіланті	4.00	1.00	
М. Дмитренко, Ґрейт Лейкс	8.00		
Д-р І. Макаревич, Ню Йорк	6.00		
К. Костик, Рачестер	5.00		
К. Гусак, Бостон	5.00		
І. Левицький, Кентон	5.00		
Д-р І. Політило, Бронкс	5.00		
О. Стефанишин, Бруклин	5.00		
Б. Голинський, Торонто	4.00		
С. Качмарський, Велі Стрім	4.00		
Я. Губчак, Шикаґо	4.00		
М. Барабаш, Монтреал	4.00		
о. Е. Мельничук, Гай Прері	4.00		
М. Грушкевич, Клівленд	4.00		
А. Мороз, Клівленд	4.00		
І. Вірт, Джерзі Сиѓі	4.00		
В. Паславський, Шикаґо	4.00		
В. Зозуля, Ракебирі	4.00		
Д-р В. Шумський, Шикаґо	4.00		
Л. Ціґаш, Бруклин	4.00		
А. Піґан, Гартфорд	4.00		
С. Сеник, Ню Бронсвік	4.00		
А. Ґайдукiв, Гопкінс	4.00		
М. Коваль, Вінніпеґ	4.00		
Л. Бемко, Нюарк	4.00		
В. Кошіль, Едмонтон	4.00		
В. Душник, Бруклин	4.00		
А. Олійник, Торонто	4.00		
О. Шміґельський, Торонто	4.00		
П. С. Сьокало, Арлінґтон	4.00		
В. Денисюк, Ст. Пол	4.00		
Е. Останчук, Ст. Пол	4.00		
А. Варголік, Іст Нортпорт	4.00		
А. Сокіл, Ню Йорк	4.00		
Г. Науменко, Фріголд	4.00		
М. Мочула, Кліфтон	4.00		
А. Лавро, Ню Йорк	4.00		
І. Половик, Клівленд	4.00		
Е. Грималяк, Филаделфія	4.00		
М. Бородайко, Шикаґо	4.00		
Д-р М. Бираболяк, Сисеро	4.00		
М. Анастазієвський, Ст. Пол	4.00		
Н. Рущицька, Ірвінґтон	4.00		
С. Балко, Ґлестонбирі	4.00		
Т. Балко, Ґлестонбирі	4.00		
М. Басладинський, Парма Г.	4.00		
Д. Марущак, Торонто	4.00		
Т. Криницький, Боффало	4.00		
М. Венґловський, Шикаґо	3.00		
М. Гаррісон, Вестбирі	3.00		
О. Ґаць, Лос Анджелес	2.00		
Г. Левчак, Бронкс	2.00		
І. Ломей, Ваяндот	2.00		
О. Шараневич, Торонто	2.00		
М. Білінський, Мілтон	2.00		
М. Бедзик, Клівленд	2.00		
І. Єрмоленко, Міннеаполіс	2.00		
Е. Батюк, Монтреал	1.00		
М. Семанюк, Гартфорд	1.00		
С. Чорний, Клівленд		5.00	
Б. Міллер - Топольницький, Ютика		4.00	
П. Тиравський, Шикаґо		4.00	
А. Богдан, Нюарк		2.00	
Разом	$ 256.00	$ 30.00	$ 286.00
Раніше проголошено	$ 4,693.10	$ 2,536.20	$ 7,229.30
Разом все	$ 4,949.10	$ 2,566.20	$ 7,515.30

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Доповідь професора Аристида Вирсти

„Стан української музики на Україні і на чужині"

25-го травня 1958 року відбулася наукова конференція УВАН у ЗДА, на якій виступив з доповіддю гість з Европи, музикознавець з Сорбонського Університету, Аристид Вирста.

Голова УВАН у ЗДА, проф. М. О. Ветухів, представив гостя як ученого, музику, композитора, якого знає світ. Аристид Осипович Вирста концертував у Парижі, Відні, Італії. Він увійшов у сучасне міжнародне музичне життя, несучи в це життя здобутки української музики. Також у своїй науковій праці музикознавця він вивчає проблеми української музики і публікує свої розвідки в наукових публікаціях західних країн.

Починаючи доповідь, д-р А. Вирста зауважив, що тема її настільки широка, що він не може входити в деталі, а лише дасть огляд. Доповідач сказав, що українська модерна музика постала в кінці 19 століття, головно заходами т. званого Російського Товариства Музикологів, яке 100 років діяло у Києві (1813-1913). Микола Лисенко у своєму Музичному Інституті створив вогнище української музики, коло якого гуртувалися видатні музики й композитори, К. Стеценко, Я. Степовий, М. Леонтович, О. Кошиць. Совєтський режим придушив вільний розвиток української музики: частина музик була фізично ліквідована, інші пішли на еміграцію.

Поступово на Україні знову виросла нова генерація музик: М. Скорульський, Л. Ревуцький, Б. Лятошинський, В. Костенко, М. Вериківський, П. Козицький. Діяли музикознавці Д. Ревуцький та Мазепин. Рівнобіжно з Києвом музичне життя розвивалося у Львові. Тут 1903 року засновано Музичний Інститут ім. М. Лисенка. З найвидатніших західньо - українських композиторів доповідач відзначив С. Людкевича, В. Барвінського, Н. Нижанківського, М. Колессу, Р. Сімович, а з музикознавців — Ф. Колессу і Бориса Кудрика.

Далі доповідач перейшов до характеристики сучасного музичного життя, згадавши серед визначних композиторів на Україні — О. Штохаренка, Ю. Мейтуса, К. Данкевича, О. Кос - Анатольського, О. Филипенка, Г. Жуковського, братів Г. і П. Майбородів, а з музикознавців — А. Архимовича і М. Гордійчука.

З композиторів, що діяли і діють на еміграції, А. Вирста назвав Ф. Якименка, З. Лиська, А. Рудницького, М. Гайворонського, М. Гнатишина, М. Фоменка, Л. Туркевича, В. Грудина, а з музикознавців — А. Ольхівського, З. Лиська, П. Маценка, В. Витвицького і М. Антоновича. Д-р Вирста подав теж огляд українських музик - інтерпретаторів, зазначивши, що багато видатних сил тепер є на Україні і закордоном.

Перейшовши до огляду музичних інституцій, доповідач сказав, що на Україні тепер існують 4 державні консерваторії, 17 музичних інститутів, 5 оперових театрів з власними балетами. Найвидатніші ансамблі та хори такі: „Думка", „Трембіта", „Підкарпатський хор", Київська капеля бандуристів. На Україні є кілька симфонічних оркестр, з яких найголовніша — Київська Філармонія. З еміграційних музичних установ доповідач згадав Український Музичний Інститут в Ню Йорку з численними філіями, під керівництвом проф. Р. Савицького, Музичний Інститут у Філадельфії під керівництвом проф. А. Рудницького, Кнелю Бандуристів ім. Шевченка під проводом Гр. Китастого й В. Божика.

Характеризуючи стан музичного життя на Україні, доповідач підкреслив, що при великім розмаху, воно є в невигідному стані, порівнюючи з російським. Українських музикознавчих видань дуже мало. На концертах українських музик - виконавців часто не включають до програми творів українських композиторів. Наприклад, Київська Філармонія, даючи концерти в країнах-сателітах, не виконувала жадних творів українців. Порівняно до російських, дуже мало випускають грамофонних платівок з творами української музики.

Перед українськими музиками на еміграції стоїть завдання — поширювати українську народну музику і твори українських композиторів, а також поширювати знання про українську музику, шляхом дописування до фахових чужинецьких журналів та енциклопедій. Важливе завдання — піднести рівень концертів українських музик, забезпечити фахову музичну критику. В минулому році відбувся з'їзд українських музикознавців на еміграції, на якому обговорено стан українського музичного життя і висловлено побажання видавати фаховий журнал, присвячений проблемам українського музикознавства.

Після доповіді авдиторія прослухала у грамофонному записі кілька творів українських композиторів. Першою була композиція Федора Якименка у виконанні радіо-оркестри в Парижі. Цей композитор помер 1945 р. в Парижі, лишив 182 твори, багато з яких мають українську тематику. Тепер твори Якименка мають успіх в Европі і часто виконуються на концертах. Також прослухано „Козачок" Л. Ревуцького у виконанні Київської Філармонії. На бажання присутніх, доповідач подав короткі дані про Ф. Якименка — рідного брата композитора Я. Степового. Він ще молодим став професором Петербурзької Консерваторії, після революції пішов на еміграцію. В 1922-233 році, коли в Празі закладався Український Педагогічний Інститут, його запросили там викладати. В тот період він взявся писати музику до опери „Лісова пісня". В 1926 р. Ф. Якименко концертував у Німеччині, від 1927 р. аж до смерти жив у Парижі. Тепер А. Вирста опрацьовує його музичну спадщину і на наступному міжнарод. з'їзді музикологів має зробити доповідь про Ф. Якименка.

М. Ветухів, закриваючи збори, сказав, що завдання українських музик на чужині, як і всіх українських інтелектуалів, творити якнайбільше позитивного. Чим більше буде зроблено тут, у вільному світі, тим більше буде зроблено там, на Україні. Проф. Ветухів запропонував А. Вирсті опрацювати проєкт видання музикознавчого журналу при УВАН у ЗДА. Л. Д.

Сенатор Ейкен за тіснішу співпрацю з Канадою

Вашингтон. — Сенатор-республіканський із Вермонту, Дж. Д. Ейкен заявив в Сенаті, що між Канадою і ЗДА повинно бути більше зрозуміння, і що обидві країни повинні тісно співпрацювати в соціяльній, економічній і політичній ділянках в найближчих роках. Для здійснення цієї співпраці сенатор Ейкен пропонує, щоб американський Конгрес і канадійський Парлямент створили спільну комісію, члени якої мали б відбувати збори та обговорювати спільні проблеми. І Канада і ЗДА мають надвишки пшениці, нафти, олива і цинку, які стараються продавати закордон. Сенатор Ейкен пропонує, щоб ті надвишки з обох країн творили одну цілість, і тоді можна б було їх продавати без взаємної конкуренції та незгоди. З поглядами цього сенатора погоджуються сенатори-республіканці Александер Вайлі з Висконсину, Ірвінг Айвс і Джекоб К. Джевітс із Ню Йорку.

Конгресмени мають інтервенювати в урядових агенціях

Портленд, Мейн. — Віце-президент Ричард М. Ніксон промовляв на стейтовій республіканській конвенції і заявив, що він, як віце - президент, ніколи не інтервеніює в приватних справах в урядових агенціях. Але він твердив, що члени Конгресу, сенатори і конгресмени повинні інтервенювати в різних урядах в імені своїх виборців, бо ж це є їх обов'язок. Віце - президент заявив республіканцям, щоб не попадали в песимізм і щоб вчилися від колишнього президента Гаррі С. Трумана, який переміг Томаса Дюї в 1948 році, хоч всі передбачали, що Дюї виграє вибори. Я часто не погоджуюся з Труманом, казав Ніксон, і він не погоджується зі мною", але оптимізм колишнього президента повинні всі наслідувати.

Збільшення оборонних замовлень підтримує ріст економіки

Вашингтон. — Урядові Пентагону стверджують, що в місяці травні збільшилися оборонні замовлення, і що це збільшення причинилося до поправи економіки країни. Передбачають, що в червні цього року департамент оборони буде більше видавати на оборону країни, і тому можна сподіватися дальшого поліпшення в господарці. Зате в другій половині цього року не буде зросту федеральних видатків на оборонні цілі. В квітні видано на оборонні замовлення, 1,213,000,000 долярів, а в травні — 1,535, мільйонів долярів, бо 30 червня кінчається фінансовий рік 1957-1958, і тому треба до тієї дати позаангажувати всі ті проєкти, які були прийняті Конгресом. На фінансовий рік 1958 - 1959 Конгрес призначив на оборонні контракти 17 більйонів долярів. Досі ще не розділено цієї суми на окремі чверті року й місяці.

ПОЦІЛУНОК СЕСТРИ ВИДАВ ПОЛІЦІЇ БРАТА-БАНДИТА

Гартфорд, Коннектикат. — Вінцензо Галліна належав на Сицилії в Італії до бандитської сітки, яку викрила поліція і всіх заарештувала крім Галліна, який втік тоді (в 1955 році) до ЗДА і тут жив, бо він народжений в Америці, але в віці 4-ох років виїхав до Італії. Тут поліція підозрівала Галліну в злочинах, але не могла їх йому доказати. Тепер прибула до ЗДА його сестра з Італії, яка „не пізнала" на фото свого брата і твердила, що він згинув в летунському налеті під час війни. Та коли побачила брата, кинулася йому в обійми і почала цілувати. Поліція має депортувати Галліну до Італії.

Перед відкриттям морського шляху св. Лаврентія

Ню Йорк. — 1-го липня 1958 року мають зробити вирішний кінцевий крок в будові морського шляху св. Лаврентія, бо того дня в 8 годині перед полуднем недалеко Массени, Н. Й., мають при допомозі експлозії висадити 30 тонову греблю і тим способом створити нове озеро 25 миль завдовжки і від одної до п'ятьох миль завширшки. Новостворене озеро дасть силу частині ріки св. Лаврентія, яка називається Інтернешенел Репідс, поруштвати другу щодо величини гідроелектричну стацію в ЗДА. Це нове озеро буде також творити дуже важливе звено в морському шляху св. Лаврентія, який дозволить океанічним кораблям плисти аж до Шикаґо і Дулуту в Міннесоті. З цього приводу має відбутися міжнародна церемонія, бо цей водний шлях є підприємством ЗДА і Канади, а міждержавний кордон іде середоною нового озера. Спільна велика електрівня в Барнгарті, ЗДА, і Корнваллі, Канада, є власністю обох країн і коштує їх по 300,000,000 долярів. Партнерами в цьому великому підприємстві є збоку ЗДА Корпорація для розвитку морського шляху св. Лаврентія, а від Канади Управа Марського Шляху. На чолі американської делегації стоїтиме губернатор Гарриман, а канадійської прем'єр Діфенбейкер. У віторок 1-го липня прорвуть греблю, бо того дня є державне свято в Канаді так званий Домініяльний День, до 4-го липня до американського Дня Незалежности новостворене озеро так наповниться водою, що зможе пити перший корабель.

Рекомендують обмежити рентґенове дослідження туберкульози в дітей

Вашингтон. — Три урядові агенції Служба Публічного Здоров'я, Уряд Виховання і Бюро для Дитячих справ рекомендують, щоб стверджувати недугу туберкульози в шкільних дітей не при допомозі обов'язкового пересвітлювання апаратом рентґена, тільки туберкулічним тестом. Всі ці агенції є приналежні до департаменту здоров'я, виховання і добробуту. Цей департамент гадає, що не є потрібне часте пересвітлювання апаратом рентґена, з якого виходить радіяція. Згідно з новим пляном пересвітлювали б тільки тих дітей, в яких туберкулічний тест шкіри стверджував би туберкульозу. Коли туберкуліну впорскнути в шкіру, або нею сильно натерти шкіру, то в туберкулічної дитини шкіра буде пухнути.

Пані Чіянг проти допомоги нейтральним

Ню Йорк. — Дружина Чіянг Кай-шека пані Чіянг прибула до Ню Йорку 28-го червня до своєї племінниці пані К. Ю. Дзунк і заявили журналістам, що світовий комунізм „знову веде офензиву" проти країн вільного світу, і тому той вільний світ не сміє „допомагати" так званим нейтральним країнам. Вона передбачала, що китайські націоналісти „здобудуть китайський материк" від комуністів. Китайські націоналісти, казала пані Чіянг „збираються самі воювати за свою країну", і не просять, щоб американці за них воювали, бо тоді комуністи могли б твердити, що самі націоналісти не можуть без чужої допомоги їх перемогти. Вона не сказала, коли буде звільнений від комуністів червоний Китай, бо це є військова таємниця; але заявила, що „голод і неволя" спричиняють те, що в Китаї відбуваються більші повстання як в Мадярщині.

Летунство випустило далекосяжну ракету „Снарк" на віддаль 5,000 миль

Кейп Канаверал, Флорида. — 27-го червня летунство випустило з повним успіхом керовану ракету „Снарк", яка пролетіла 5,000 миль і впала десь коло острова Вознесення на Південному Атлантику. Випускали її летуни з 556 ескадрилі Стратегічної Летунської Команди. Ця проба мала бути останнім кроком у ствердженні готовости цієї ракети до бойових завдань. Досі відбулося більше як 50 пробних вистрілів цієї ракети, з того принаймні 5 на повну міжконтинентальну віддаль.

Передбачають 2.75 більйоновий дефіцит

Вашингтон. — З урядових кол передбачають федеральний дефіцит в фінансовому році, який скінчився 30-го червня цього року, в сумі 2,750,000,000 долярів. Хоч фінансовий рік вже закінчився, то докладні дані про стан федерального бюджету будуть оголошені аж за кільканадцять днів. Покищо урядові оцінюють видатки й прибутки таким способом: видатки державної скарбниці — 72,250,000,000 долярів; прибутки з податків та інших джерел — 69,500,000,000 долярів; недобір — 2,750,000,000 долярів. Ще в січні цього року Президент передбачав дефіцит у фінансовому році 1957-1958 в сумі 400,000,000 долярів, бо видатки мали винести 72,800,000,000 дол., а прибутки — 72,400,000,000 дол. Причина більшого дефіциту в минулому фінансовому році — рецесія в економіці. Про бюджет в новому 1958 — 1959 році, який почався 1-го липня, не можна ще говорити, бо Конгрес не ухвалив висоти федеральних видатків ані прибутків.

Коли Ви вважаєте себе політичним емігрантом — амбасадором України, то знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

Посмертні Згадки

ВАСИЛЬ КМІТЬ, член Б-ва св. о. Николая, Відд. 276 УНСоюзу в Ембридж, Па., помер, проживши 70 років. Покійний народився в с. Кобло, пов. Старий Самбір, Зах. Україна. Полишив дружину Катерину, одного сина Андрія, 2 доньки, 8 внуків і одного брата Івана, який живе тут в Ембридж. — В. Й. П.!
Подав М. Фук

Григорій МИХАЛИШИН, довголітній член Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 292 УНСоюзу, в Дітройті, Миш., помер, 18-го червня 1958 р., на 74-му році життя. Покійний походив з с. Жапалів, пов. Ярослав, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, 3 доньки — Стефанію, Ганю і Зоню, одного сина Євгена та 13 внуків. Похорон відбувся 21-го червня 1958 р., з пох. заведення до церкви св. І. Хрестителя при участі Членів і Знайомих, а опісля на цвинтар Holy Cross — В. Й. П.!
П. Федик, секр.

МИХАЙЛО МАЧОГАН, член Т-ва „Карпати", Відд. 356 УНСоюзу в Омага, Небр., помер 10-го червня 1958 р., не сподівано смертю, зазнавши попечень, під час вибуху вогню у домі, де Покійний мешкав, при 5635 So. 20th вул., на 56-му році життя. Покійний походив з с. Дідушї Малі, повіт Стрий, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 30-го червня 1956 р. Полишив одного брата на рідних землях, а другого в Англії. Похорон відбувся 12-го червня, при участі Членів і Знайомих, з пох. заведення до греко-кат. церкви Успення Преч. Діви Марії, а опісля на цвинтар св. Марії. — Хай чужа земля буде Йому легкою.
Д. Війтик, секр.

ТАРЗАН, ч. 4084. На рятунок.

Зблизившись, Том кинувся на переляканe мавпеня, яке привітало його жахливим криком.

І враз, десь недалеко, за-алярмована криками своїх дітей, заревіла в літі величезна горила.